Hukuk Bölümü 2007/350 E., 2008/127 K.

"İçtihat Metni"

Yahşihan Kaymakamlığı İlçe Özel İdare Müdürlüğü'nün 4.8.2005 gün ve 154 sayılı işlemi ile, Maden Kanunu'nun 12. maddesi ve I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi gereğince 87.210.00 YTL idari para cezası verilerek aynı gün ve 155 sayılı işlem ekinde davacıya tebliğ edilmiştir.

Davacı vekili, para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

KIRIKKALE İDARE MAHKEMESİ; 9.12.2005 gün ve E:2005/1485, K:2005/1573 sayı ile, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun başvuru yolunu düzenleyen 27. maddesinin birinci fıkrasında, "idari para cezası"na ve "mülkiyetin kamuya geçirilmesi"ne ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde sulh ceza mahkemesine başvurulabileceğinin bir duraksamaya yer vermeyecek açıklıkta kurala bağlandığına göre, artık idari para cezalarına karşı açılacak davalarda görevli yargı yerinin idari değil adli yargı yeri olduğu, öte yandan, Kanunun geçici 2. maddesinde, bu Kanun hükümlerinin, yürürlüğe girdiği tarih itibariyle idare mahkemelerinde dava açılarak iptali istenen idari yaptırım kararları hakkında uygulanamayacağı; geçici 3. maddesinde, daha önce verilmiş idari para cezalarına ilişkin kararlara karşı henüz iptal davası açılmamış olmakla birlikte dava açma süresinin geçmemiş olması halinde bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren onbeş gün içinde 27. madde hükümlerine göre sulh ceza mahkemesine başvuruda bulunulabileceği yolunda yer alan kuralların, yukarıda getirilen yorumu doğrular yönde olduğu, bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1.6.2005 tarihinden itibaren idari para cezalarına karşı açılan davaların, Kabahatler Kanunu kapsamında olduğu ve idari yaptırım olarak para cezası öngören kanunlarda itiraz yeri olarak idare mahkemeleri gösterilmiş olsa dahi görüm ve çözümünün adli yargı yerlerinin görev alanına girdiği sonucuna ulaşıldığından; davacıya idari para cezası verilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle 9.9.2005 tarihinde açılan işbu davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

KIRIKKALE 2. SULH CEZA MAHKEMESİ; 20.3.2007 gün ve Dosya No:2006/37, K:2007/88 sayı ile, itirazcı vekilinin 18.7.2006 tarihli dilekçe ile, 27.7.2005 gün ve 71-1/146 sayılı Olur ile 4.8.2005 gün ve 71-1/154 sayılı ve 4.8.2005 gün ve 71-1/155 sayılı idari para cezasının ve son ağırlaştırılarak cezanın düzeltilmesine ilişkin işlemin iptalini isteyerek itiraz ettiği, itiraz konusunun 5177 sayılı Yasa'nın I(a) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18'inci maddesince verilen idari para cezası olduğu, cezanın, Kırıkkale Valiliği İmar Afet Şube Müdürlüğü'nün 14.7.2005 günlü raporuna dayanılarak Yahşihan İlçe Özel İdaresi tarafından düzenlendiği, 5302 sayılı İl Özel İdare Yasası'nın 59'uncu maddesine göre verilen ceza kararlarına ilişkin müracaatların idari yargıya yapılacağının anlaşıldığı, dosyanın idari yargıdan görevsizlik kararı verilmesinden sonra Mahkemelerine itiraz yolu ile gelmiş olduğunun görüldüğü, 5326 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesi itiraz tarihi olan 18.7.2006 tarihinden sonra değişikliğe uğradığından, özel kanunlarda aksine hüküm bulunmadığı takdirde Kabahatler Yasası'nın uygulanacağı düzenlemesi karşısında, son yapılan değişiklikle görevli mahkemenin idari yargı yeri olacağı sonucunu doğuracağından, görevsizlik kararı vermenin icap ettiği gerekçesiyle 5326 sayılı Yasa'nın değişik 3'üncü maddesi, 5302 sayılı Yasa'nın 59 ve CMK'nun 3,4,5,6 maddeleri uyarınca görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Bunun üzerine, davacı vekili, 2. kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

KIRIKKALE İDARE MAHKEMESİ; 31.5.2007 gün ve E:2007/610 sayı ile, davacı vekili tarafından, Maden Kanunu'nun 12. maddesi ve Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi uyarınca 27.07.2005 ve 04.08.2005 tarihli işlemlerle uygulanan 87.210 YTL idari para cezasının iptali istemiyle dava açıldığı, 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 5177 sayılı Kanun'la değişik 2. maddesinde, 1. grup madenler arasında (a) inşaat ile yol yapımında kullanılan ve tabiatta doğal olarak bulunan kum ve çakılların da sayıldığı; 7. maddesinde, madencilik faaliyetlerinde üretim ve sevkiyatın usulü ile ruhsatsız ve izinsiz üretim ve sevkiyat halinde uygulanacak idari para cezalarının düzenlendiği; Maden Kanunu'nda değişiklik yapan 26.05.2004 tarih ve 5177 sayılı Kanun'un geçici 8. maddesi uyarınca yürürlüğe giren Maden Kanununun I(a) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18.maddesinde, ruhsat olmadan I(a) grubu bir madenin üretilip sevk edilmesinin, Genel Müdürlüğün ve mülki amirin yetkilendirdiği kişiler tarafından tespit edilmesi halinde, durumun bir tutanak ile tespit edileceği; üretilen madene mülki idare amirliğince el konularak; bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanacağının hükme bağlandığı, ancak, bahsi geçen mevzuatta, uygulanan idari para cezalarına karşı gidilecek yargı yolunun belirtilmediği, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun muhtelif hükümlerinden söz ederek, Kabahatler Kanunu'nun başvuru yolunu düzenleyen 27. maddesinin birinci fıkrasında, "idari para cezası"na ve "mülkiyetin kamuya geçirilmesi"ne ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde sulh ceza mahkemesine başvurulabileceğinin bir duraksamaya yer vermeyecek açıklıkta kurala bağlandığına göre, artık idari para cezalarına karşı açılacak davalarda diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde görevli yargı yerinin idari yargı değil adli yargı yeri olduğu, dosyanın incelenmesinden, davacının Tünel mevkii, 140 parselden ruhsatsız ve izinsiz olarak kum malzemesi aldığından bahisle 3213 sayılı Maden Kanunu ve Maden Kanununun I(a) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi uyarınca verilen para cezasının iptali istemiyle Mahkemelerinde açılan davanın, 09.12.2005 tarih ve E:2005/1485, K:2005/1573 sayılı kararlarıyla "görevsizlik" nedeniyle reddedildiği; bu kararları üzerine adli yargıda açılan davanın da Kırıkkale 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 20.03.2007 tarih ve Karar No:2007/88 sayılı "görevsizlik" kararı ile reddi üzerine bakılan davanın açıldığının anlaşıldığı, bu durumda, yukarıda yer alan hükümler uyarınca verilen cezanın iptali istemiyle açılan davada, idare mahkemeleri görevli olmayıp, anılan 5326 sayılı Yasa'nın 3. ve 27. maddeleri uyarınca sulh ceza mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle Kırıkkale 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 20.03.2007 gün ve Karar No:2007/88 sayılı "Görevsizlik" kararı üzerine açılan bu davada görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına, dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine ve karar alınana kadar davanın incelenmesinin ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Erdoğan BUYURGAN, Ramazan TUNÇ, Habibe ÜNAL, O.Cem ERBÜK, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 5.5.2008 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk

uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare Mahkemesince anılan Yasanın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II- ESASIN İNCELENMESİ : Raportör- Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 3213 sayılı Maden Kanunu ve Kanunun I (a) grubu madenleri ile ilgili yapılacak işlemlere ait usul ve esasları düzenlemek amacıyla çıkarılan Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi gereğince verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun 1. maddesinde, Kanun'un amacı; madenlerin aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesi ile ilgili esas ve usullerin düzenlenmesi olarak belirlenmiş; Yasanın, "Üretim ve Sevkiyat" başlıklı 12. maddesinin birinci fıkrasında, üretilen maddenin sevk fişi ile sevkiyatının zorunlu olduğu, ikinci fıkrasında, tesislerden elde edilen ürünlerin sevk fişi kullanımı ve denetimi ile ilgili hususların yönetmelikle belirleneceği, üçüncü fıkrasında, ruhsat sahibi tarafından sevk fişi olmaksızın maden sevk edildiğinin mülki idare amirliklerince tespit edilmesi halinde, söz konusu madenin ocak başı satış bedelinin üç katı tutarında idari para cezası verileceği, dördüncü fıkrasında, denetim ve inceleme sonucunda, yaptığı üretim ve sevkiyatı bildirmediği tespit edilen ruhsat sahiplerine, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bildirilmeyen miktar için hesaplanacak Devlet hakkının on katı tutarında idarî para cezası verileceği, beşinci fıkrasında ise; ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülki idare amirliklerince el konulacağı, bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idarî para cezası uygulanacağı, bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesinin Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılacağı, bu fiili işleyenlerin adlî takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirileceği, el konulan madenlerin, mülki idare amirliklerince satılarak bedelinin özel idareye aktarılacağı belirtilmiştir.

Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesinde, "Ruhsat olmadan I (a) Grubu bir madenin üretilip sevk edilmesinin, Genel Müdürlüğün veya mülki amirin yetkilendirdiği kişiler tarafından tespit edilmesi halinde, durum bir tutanak ile tespit edilir. Bu tutanakta üretimin yapıldığı yer, üretimi yapan kişi, taşıyan aracın plakası, aracı kullanan kişi, tartılması mümkün ise sevk edilen maden cinsi ve miktarı ya da yaklaşık miktarı tespit edilir. Üretilen madene mülki idare amirliğince el konulur. Bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış tutarının beş katı miktarında idari para cezası uygulanır. Bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesi Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılır. Bu fiili işleyenler adli takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirilir. El konulan madenler, mülki idare amirliğince satılarak bedeli il özel idaresine aktarılır" denilmiştir.

3213 sayılı Maden Kanunu'nda, idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanun'un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde " (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterildiği durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacak olması nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Kırıkkale İdare Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Kırıkkale 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 20.3.2007 gün ve Dosya No:2006/37, K:2007/88 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 5.5.2008 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.